

Gdańska, Dorota

Symposium na temat prasy lokalnej

Kwartalnik Historii Prasy Polskiej 32/2, 127-128

1993

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

SYMPOZJUM NA TEMAT PRASY LOKALNEJ

W siedzibie TNP w Płocku, w dniach 22–23 listopada 1991 r., odbyło się zorganizowane przez Pracownię Najnowszej Historii Dziennikarstwa WDiNP UW pod kierownictwem prof. dr hab. Aliny Słomkowskiej i Towarzystwo Naukowe Płockie sympozjum pt. „Prasa lokalna”. Była to druga część imprezy naukowej pod ogólną nazwą „Transformacja prasy w Polsce”.

Sesja zgromadziła zainteresowanych z wyższych uczelni Warszawy, Torunia, Wrocławia, Katowic, Krakowa, Lublina, Rzeszowa i Kielc oraz dziennikarzy i redaktorów naczelnych m.in. z Warszawy, Bydgoszczy, Konina, Siedlec i Płocka. Ogółem wygłoszono 20 referatów i komunikatów.

Obradom przewodniczyli: prof. dr hab. Zygmunt Hemmerling, prof. dr hab. Antoni Rajkiewicz i prof. dr hab. Jerzy Jarowiecki.

Sesję otworzyła organizatorka prof. dr hab. A. Słomkowska, która w referacie *Metodologiczne problemy prasy lokalnej* wskazała na skalę i złożoność zjawiska oraz zasygnalizowała terminologiczne i typologiczne trudności związane z prasą lokalną.

Prof. dr hab. Mieczysław Adamczyk omówił *Wartości poznawcze prasy regionalnej* proponując swój sposób rozumienia prasy lokalnej. Stwierdził m.in., że pojęcie prasy prowincjonalnej czy lokalnej traktuje jako synonim prasy regionalnej, czyli prasy ukazującej się poza Warszawą i większymi ośrodkami życia kulturalnego, obejmującej swym zasięgiem oddziaływanie na społeczność kraju, a nawet poza jego granicami. Sprawy terminologiczne wzbudziły kontrowersje i dyskusję, w której udział wzięli m.in. prof. Jerzy Jarowiecki i dr Marian Gierula, akcentujący kryterium odbiorcy jako wyznacznik lokalności prasy. Ostatecznie kompromisem okazała się teza, że mianem prasy lokalnej można określić prasę niecentralną, adresowaną do konkretnej społeczności lokalnej.

Znaczną część sesji poświęcono analizie prasy regionów. Prasę Lubelszczyzny i Rzeszowszczyzny omówili odpowiednio red. Alojzy Leszek Gzella i dr Zofia Sokół; prasę województwa wrocławskiego dr Roman Karpiński. prasę Krakowa przedstawił prof. dr hab. Jerzy Jarowiecki. Etapy rozwoju prasy płockiej ze szczególnym uwzględnieniem współczesnego, prasowego rynku wydawniczego przedstawili dr Wiesław Koński (*Dzieje prasy płockiej*) i ks. dr hab. Michał Grzybowski (*Prasa wyznaniowa w Płocku w latach 1945–1991*). Uzupełnieniem były budzące emocje i kontrowersje wystąpienia dziennikarzy prasy płockiej (red. red. Walentyna Rakiel-Czamecka, Hanna Jakóbczak-Zakrzewska, Jan Bolesław Nycek), naświetlające konflikty powstałe w wyniku rozpadu-podziału „Tygodnika Płockiego” na trzy pisma. Nowo powstałe pisma przedstawili red. Wojciech Łęcki („Goniec Obywatelski”) i Jolanta Adamska („Gazeta Kielecka”).

Komplementarne dla wszystkich prezentowanych referatów były wystąpienia red. Elżbiety Ciborskiej, która przedstawiła analizę zmian kadrowych w prasie na stanowiskach kierowniczych (*Redaktorzy naczelni tygodników wojewódzkich*), i red. Wojciecha Kluska pokazującego zróżnicowanie polityczne prasy w dobie wyborów (*Prasa lokalna w Lublinie wobec Wyborów '91*).

Referatami punktującymi zjawiska charakterystyczne dla całości prasy lokalnej w Polsce i umożliwiający wyodrębnienie jej swoistego charakteru w porównaniu z prasą lokalną niemiecką były wystąpienia prof. dr hab. A. Słomkowskiej i dr. W. Końskiego *Miejsce gazet płockich na tle lokalnej prasy w Polsce*, oraz mgr Aliny K. Gromek i Carla Schönballa *Prasa lokalna w Niemczech*.

W dokonanych przeglądach prasy lokalnej przedstawiono etapy ewolucji politycznej tytułów b. RSW oraz zwielokrotnienie i zróżnicowanie jej wydawców po likwidacji PZPR; przedstawił zja-

wiska związane z powstaniem nowych tytułów. Wyodrębniono okresy tworzenia nowych pism (zwłaszcza w kampaniach przedwyborczych) oraz wskazano na ich znaczną efemeryczność (głównie tytułów KO). Zwrócono uwagę na różne formy własności tytułów (spółdzielnie, spółki, także z udziałem kapitału obcego) oraz na postępującą specjalizację pism (reklamowe, sensacyjne, biznesu, erotyczne). Zaobserwowano zjawisko walki konkurencyjnej między tytułami.

Część sesji poświęcona była lokalnej prasie gminnej, samorządowej, parafialnej i dzielnicowej.

Zjawiska związane z funkcjonowaniem prasy samorządowej, po uchwaleniu przez Sejm ustawy o samorządzie terytorialnym (8.03.1990), przedstawił prof. dr hab. Andrzej Piekara. Nakreślił zadania i funkcje, jakie prasa ta miałaby mieć do spełnienia w społeczności lokalnej, oraz podkreślił rolę w kształtowaniu się, przy jej udziale, demokracji lokalnej. Szczegółowo tego typu prasę w swych referatach przedstawili: mgr Daniel Rudnicki (*Prasa lokalna w województwie toruńskim*) oraz mgr Adam Olechowski, który omówił „Gazetę Giżycką”.

W dyskusji udział wzięli zarówno teoretycy jak i praktycy dziennikarstwa, którzy dzielili się swymi doświadczeniami związanymi z redagowaniem gazet lokalnych.

Określono grupę twórców prasy małych społeczności (urzędnicy, nauczyciele, radni, rzadko profesjonalści), wydawców (urzędy gminne, biznesmeni, kapitał zagraniczny, plebanie, regionalne towarzystwa), decydentów (najczęściej władza lokalna i biznes) jak i zaobserwowano nowe formy kolportażu prasy (sprzedaż w sklepach, instytucjach publicznych, szkołach, wrzucanie do skrzynek pocztowych, angażowanie gazeciarzy, rozdawanie bezpłatnie, gdy gazeta utrzymuje się wyłącznie z reklam).

Zauważono, że prasa ta charakterem i formami wyrazu nawiązuje do prasy dawnych struktur powiatowych. Podkreślono jej szanse związane z rolą w kształtowaniu demokracji lokalnej (prof. A. Piekara). Wskazano na zagrożenia związane z potencjalnymi jej uzależnieniami od władzy lokalnej i wyrostego obok niej drugiego monopolu – biznesu (dr R. Karpiński).

Symposium wykazało duże zainteresowanie prasą lokalną. W przeciwieństwie do centralnej, wielonakładowej, serwującej stale „wojnę na górze” i publicystykę rozliczeniową, jest ona bliska czytelnikowi, traktuje o drobnych, codziennych sprawach bezpośrednio go dotyczących, pomaga mu znaleźć siebie w społeczności lokalnej.

Dorota Gdańska

SYMPOZJUM: TRANSFORMACJA PRASY POLSKIEJ (1989–1992)

W dniach 22–23 maja 1992 r. odbyło się w Instytucie Dziennikarstwa Uniwersytetu Warszawskiego seminarium-symposium pt. „Transformacja prasy polskiej”, zorganizowane przez prof. dr hab. Alinę Słomkowską. Była to część tryptyku poświęconego przekształceniom prasy w latach 1989–1992.

W sesji udział wzięli współpracownicy Pracowni Najnowszej Historii Dziennikarstwa i zajmujący się tą problematyką naukowcy z wyższych uczelni Warszawy, Krakowa, Gdańska, Katowic, Lublina, Rzeszowa, Kielc, Torunia, Bydgoszczy, Płocka oraz dziennikarze z prasy centralnej i regionalnej. Wygłoszono ponad 20 referatów i komunikatów. Obradom przewodniczyli prof. prof. Anna Magierska, Alina Satkiewicz i Jan Baszkiewicz.

Alina Słomkowska w zagajeniu *Systematyka i cezury transformacji* wypunktowała etapy transformacji prasy w latach 1989–1992 oraz zasygnalizowała główne zjawiska towarzyszące kolejnym fazom przeobrażeń. Teoretycznego wprowadzenia do tematu przemian dokonał prof. dr hab. Franciszek Ryszka. W wystąpieniu *Refleksje wokół transformacji mass-mediów* stwierdził, że przekształcenia prasy lat 1989–1992 mają charakter organizacyjno-personalny. Przypominał, że od XVIII w. prasa służy polityce jako środek rozprawy z wrogiem, walczy przeciw czemuś, a nie o coś, traktowana jest instrumentalnie. Zmieniają się jedynie figury my – oni. Stanowisko F. Ryszki wzbudziło zainteresowanie dziennikarzy i było przedmiotem polemiki.